

2021 | 02

'de Meerkoet'

Natuurvereniging Wierhaven



NATUURVERENIGING WIERHAVEN

DOEL

De vereniging stelt zich ten doel:

- Planten en dieren in ons werkgebied te bestuderen
- Een bijdrage te leveren onze leefomgeving op duurzame wijze te beheren
- Op actieve wijze te participeren in onze leefomgeving
- Op actieve wijze de communicatie over de gevonden gegevens verzorgen naar de belanghebbenden in het werkgebied

MIDDELEN

- Werkgroepen die door monitoren van de omgeving kennis verzamelen en deze kennis gebruiken om de eigen omgeving te dienen
- Kadervorming door middel van cursussen
- Voorlichting via een goede PR en marktstrategie; excursies en lezingen zijn daarvan een onderdeel
- Fondsen stimuleren om voor specifieke activiteiten financiën te hebben

WERKGEBIED

Het werkgebied van Natuurvereniging Wierhaven bestaat uit de voormalige gemeenten Wieringermeer en Wieringen en de stad Medemblik, met de grenzen Markerwaardweg/Droge Wijmersweg.

CONTRIBUTIE

Type lidmaatschap	Bedrag per jaar	Toeslag bij papieren Meerkoet met postadres buiten werkgebied
Jeuglid (t/m 18 jaar)	€10,00	+ € 5
Lid (vanaf 18 jaar)	€15,00	+ € 5
Donateur (geen tijdschrift)	€5,00	n.v.t.
Huisgenoten	€7,00	n.v.t.

Leden ontvangen 2x per jaar het verenigingsblad de 'Meerkoet'.

De contributie dient voor 1 maart van het kalenderjaar te worden overgemaakt op NL43 RABO 0138.1719.98 t.n.v. WIERHAVEN. Na 1 maart worden er €1,15 aan administratiekosten gerekend. Automatisch incasso is mogelijk, neem hiervoor contact op met penningmeester@wierhaven.nl

Omslag: Wezel (Foto: Henny de Jong)

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER	4
VAN DE REDACTIE	5
VERENIGINGSNIEUWS	6
IN MEMORIAM: AD ROEST	8
BROEDGEVAL VAN DE GRAUWE KLAUWIER IN DE WIERINGERMEER	10
ONTMOETING MET EEN WEZEL	14
PADDESTOELEN IN HET ROBBENOORDBOS	16
MEETNET NACHTVLINDERS	17
VERSLAG KERKUILEN WIERINGEN-WIERINGERMEER 2020-2021	20
VISDIEVEN IN MEDEMBLIK	22
WAT LEEFT ER IN ONZE TUIN?	26
NATUURWERKDAG 2021	28
AGENDA	30
TE KOOP: VOEDERPLANKEN EN INSECTENHOTELS	31
ALGEMENE INFORMATIE	32

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER

Door: Bob Woets

Het einde van een kalenderjaar is altijd weer een moment om terug te blikken en vooruit te kijken. Het jaar 2021 was er één van uitersten. Uitersten tussen hoop en vrees en tussen geluk en verdriet. Dat laatste gevoel overheerste vlak na het verschijnen van de vorige Meerkoet. Op 8 oktober ontvingen wij het droevige bericht dat Artur Johannes Roest, bij velen bekend als Ad, op 88 jarige leeftijd is overleden. Ad was erelid, een status die hij verdiende na zijn jarenlange inzet voor de vereniging, waarvan hij van 1988 tot en met 1997 de voorzitter was. Naast voorzitter bekleedde Ad tevens jarenlang de rol van penningmeester en was hij betrokken bij tal van werkgroepen. Zo was Ad in de jaren '80 coördinator van het kluten- en bergeendenonderzoek. In de jaren na zijn voorzitterschap was Ad vrijwel maandelijks te vinden bij verenigingsactiviteiten zoals vergaderingen en werkgroepavonden. Wij zullen Ad herinneren als een betrokken erelid met hart voor de vereniging.

Een moment van geluk was het afgelopen jaar de samenstelling van het nieuwe bestuur, waarin maar liefst drie nieuwe personen zich meldden tijdens de jaarvergadering van maart. De taken werden verdeeld en een vijfkoppig bestuur was het luxe gevolg. Helaas moeten we via deze weg ook melden dat één van de bestuursleden wegens privé omstandigheden haar positie opnieuw beschikbaar heeft gesteld. Dat betekent dat we bij de komende jaarvergadering in maart opnieuw een positie vacant hebben binnen het bestuur van Natuurvereniging Wierhaven.

Nog een hoogtepunt was de aanschaf van nieuwe verrekijkers, wat mede mogelijk is gemaakt dankzij de Rabo Clubsupport actie. Helaas kwam het gevreesde scenario uit dat we opnieuw weinig excursies hebben kunnen organiseren om jullie van deze nieuwe aanwinst te kunnen laten genieten. Wij hopen dan ook dat komend jaar in dat opzicht meer mogelijkheden gaat bieden!

Omdat we jullie toch willen bedienen met leuke activiteiten staat in januari voor de tweede keer een digitale lezing op het programma. Dook Vlugt neemt ons mee in het leven van slapende Boomkruipers in Bergen en omgeving. Dook doet op eigen initiatief al jaren tellingen en heeft veel interessante informatie verzameld. Leuk als jullie aanhaken!

Laten we dus vooral vooruit te kijken naar het moois wat hopelijk gaat komen. Een jaar vol met buiten activiteiten waar het kan, digitale activiteiten voor wie het wil en bovenal hernieuwde energie voor onze groeiende vereniging!

Dank aan iedereen die het afgelopen jaar een steentje heeft bijgedragen, van excursieleiders tot deelnemers en van nieuwe (bestuurs)leden tot tellers.

Op een mooi 2022, proost!

VAN DE REDACTIE

Door: Wim Tijssen

Het is bijna gelukt! Twee Meerkoeten in één jaar tijd. Maar dat komt vooral doordat onze leden in het tweede deel van 2021 niet stil hebben gezeten en in de pen zijn geklommen om ons blad te vullen met enthousiaste natuurbelevingen, verslagen en verhalen. Een zeer gevarieerde Meerkoet, naast het droevige nieuws dat ons bereikte door het overlijden van onze oud-voorzitter en erelid Ad Roest.

In deze Meerkoet vindt u, naast het meest recente verenigingsnieuws, een artikel door Otto de Vries over een zeldzaam en uniek broedgeval van een grauwe klauwier. Een mooi verhaal over een ontmoeting met een 'kegelend' zoogdiertje door Henny de Jong en een bijdrage over de natuur in eigen tuin door onze secretaris Ada Engel. U leest hoe het onze meest natuurlijke muizenbestrijder op het erf, de kerkuil, qua broedgevallen de laatste twee jaar is vergaan door Mr. Kerkuil himself, Luc Smit. De schoonheid van paddestoelen in het Robbenoordbos wordt beschreven door Leen Kuiper, als je daar oog voor hebt met een goede camera. En als je regelmatig naar vissende visdieven kijkt zoals Bert Winters, dat valt er heel veel te ontdekken aan de hand van de ringen die ze dragen. Door Staatsbosbeheer werd in november de Natuurwerkdag georganiseerd in het Dijkgatbos, waarbij een aantal Wierhavenleden hun handen uit de mouwen staken. Otto de Vries leverde nog een bijdrage over wat er allemaal te ontdekken valt aan nachtvlinders als je een heuse led-emmer in je tuin hebt.

Zo rollen we zomaar het nieuwe natuurjaar 2022 in en hopen we dat u blijft schrijven en ons laat meegenieten van uw natuurbelevingen. We zijn blij met een kort stukje over uw verbazing of iets opmerkelijks in de natuur uit ons werkgebied, een verslag van een excursie of een simpel verhaal over een vogel, insect, zoogdier of een andere natuurbeleving. Het liefst met een plaatje natuurlijk.

En... we zijn nog op zoek naar een derde persoon! Zodat we de taken wat meer kunnen verdelen binnen de redactie. Als u ideeën heeft over de samenstelling en inhoud van uw eigen 'Meerkoet', laat het ons weten. We zien uw kopij, plaatjes en praatjes graag tegemoet op ons emailadres: redactie@wierhaven.nl. Kopij voor de volgende Meerkoet graag inleveren vóór 1 juni 2022.

Hopelijk kunnen we ons dan weer wat vrijer bewegen en op excursie met onze leden.

De redactie

VERENIGINGSNIEUWS

Door: Het bestuur

Het bestuur heeft de afgelopen tijd met steeds wisselende omstandigheden en beperkingen te maken gehad, net zoals onze leden. Er is wel elke maand digitaal vergaderd! We hebben bijeenkomsten bezocht over het toekomstige onderhoud aan de Waddenzeedijk tussen Den Oever en Den Helder. Een vergadering van Vogelbescherming en de Waddenvereniging over het project "Rust voor Vogel en Ruimte voor mensen". Het bestuur heeft zich ook bezig gehouden met de ruimtelijke ontwikkelingen bij campus "De Terp" in Wieringerwerf, waar door allerlei plannen de bestaande reigerkolonie in het gedrang lijkt te komen. Er heeft een gesprek plaats gevonden tussen de gemeente, Wierhaven en een ecologisch onderzoeksbureau over de wijze waarop de reigerkolonie het beste kan worden ontzien aan de hand van een ingediende zienswijze.

Excursies

Qua excursies viel er heel weinig te plannen door de steeds wisselende Corona-beperkingen en vooruitzichten. Slechts een tweetal excursies hebben we in de zomermaanden door kunnen laten gaan. Het bestuur heeft in september met boswachter Mikal Folkertsma van Staatsbosbeheer een heel informatief en oriënterend gesprek gevoerd over samenwerking op het gebied van excursies in de toekomst. Daar gaat u de komende tijd vast meer van horen. Vooralsnog hebben we nog geen excursies gepland in verband met de huidige en toekomstige onzekerheden qua Corona. Zodra er weer ruimte is zullen we u via de Nieuwsbrief en Social Media op de hoogte houden van geplande excursies en avonden.

Online lezing op 18 januari 2022

Online presentatie over boomkruipers: 18 januari, 20.00 uur door Dook Vlucht

Dinsdagavond 18 januari gaat oud biologieleraar Dook Vlucht uit Bergen een digitale presentatie voor Wierhaven verzorgen over de onbekende wereld van de boomkruipers. Dook volgt al een drietal jaren intensief deze vogels in zijn directe omgeving en telt ze daarbij op centrale slaapplekken aan huizen. Een fenomeen wat zich heeft ontwikkeld en inmiddels heeft hij ook ontdekt waar en hoe er gebroed wordt. Boomkruipers zijn wat geheimzinnige vogels waar nog heel veel aan te ontdekken is en over te vertellen valt. Aanmelden voor het bijwonen van deze presentatie kan tot 17 januari via: educatie@wierhaven.nl.



Slapende boomkruipers onder de nok van een huis in Bergen (Foto: Dook Vlucht)

Contributie 2022

Met 2022 dient zich een nieuw contributiejaar aan voor onze leden. De contributiebedragen zijn ook komend jaar weer ongewijzigd met als extra een eventuele toeslag voor leden buiten ons werkgebied die kiezen voor een papieren versie van de Meerkoet. Als lid van Natuurvereniging Wierhaven ontvang je tweemaal per jaar ons verenigingsblad de Meerkoet, ontvang je periodiek onze digitale nieuwsbrief, heb je toegang tot onze interessante en gezellige ledenavonden en neem je vrijwel altijd gratis deel aan onze excursies! Veel voordelen dus. Daarnaast steun je indirect initiatieven die we starten. En eigen initiatieven? Die mag je natuurlijk altijd inbrengen zodat we kunnen kijken wat de mogelijkheden zijn.

De contributiebedragen zijn terug te vinden op de binnenzijde van het titelblad van deze Meerkoet.

De contributie dient **vóór 1 maart 2022** te zijn voldaan op rekeningnummer NL43 RABO 0138 1719 98 t.n.v. Natuurvereniging Wierhaven.

Voor leden met een automatische incasso geldt dat de contributie zal worden geïncasseerd in februari 2022.

Nog geen automatische incasso? Vraag deze nu aan bij penningmeester@wierhaven.nl.

Meer informatie over ons lidmaatschap staat op onze website:

<http://wierhaven.nl/wierhaven/lid-worden/>

Digitale Leesmap

Op naam van Natuurvereniging Wierhaven ontvangen we veel post. Vroeger was dat veelal post wat op de deurmat viel, tegenwoordig betreft het meeste digitale post. Zo ontvangen we ook steeds vaker verenigingsbladen en nieuwsbrieven van verenigingen en organisaties om ons heen, denk aan Vogelwerkgroep Den Helder, KNNV Hoorn, Vogelwerkgroep Tringa en Vogelwerkgroep Niedorp.

Vele jaren is er een leesmap rond gegaan binnen een geïnteresseerd clubje leden, maar tegenwoordig gaat steeds meer digitaal en moeten we naar alternatieven zoeken om onze leden van de informatie te voorzien.

We hebben daarom enkele jaren geleden een digitale leesmap in het leven geroepen. Dit betreft een digitale locatie waar we geïnteresseerden leesrechten op kunnen geven, zodat ze bijvoorbeeld verenigingsbladen als die van de eerder genoemde verenigingen digitaal kunnen raadplegen. De digitale leesmap is enkel voor leden en geïnteresseerden kunnen zich melden per e-mail bij secretaris@wierhaven.nl.

IN MEMORIAM: AD ROEST

Door: Peter C. Meijer

'Ik loop met je mee', zei Ad toen ik op zondag 3 oktober voor het laatst bij hem was. Na het overlijden van zijn echtgenote Pauline had hij mij regelmatig gevraagd om advies voor het een of ander. Of ik mee wilde gaan naar Koninklijke Visio, een expertisecentrum voor slechtziende en blinde mensen, omdat zijn ogen steeds slechter werden. Ook voor ziekenhuisbezoek en bezoek aan de oogarts in Heerhugowaard vroeg hij mijn begeleiding. Ik deed het met liefde.

In 1977 ontmoette ik Ad zoals hij zich toen noemde, hoewel hij officieel Artur heette, bij een cursus voor de herkenning van vogels georganiseerd door de Vogelwerkgroep Wieringermeer, waarvan Otto de Vries voorzitter was. Ad was een zeer enthousiaste leerling. Aan het eind van de cursus kreeg hij een diploma en dat heeft hij zuinig bewaard, zo merkte ik bij zijn verhuizing naar Lelypark. Daarna deed hij mee aan de Groencursus en vervolgens de Natuurgidsencursus van het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN). Een pittige cursus met een heus examen.

In 1978 trad Ad toe tot het bestuur van de KNNV vogelwerkgroep Wieringen en Wieringermeer, hetgeen hij bleef tot 1983. Daarnaast werd hij in 1982 voorzitter van de toen opgerichte afdeling van het IVN. Hij zou dit blijven doen tot 2005. Ook na de oprichting van de Natuur- & Milieufederatie Wierhaven bleef hij penningmeester tot 1987. Zijn opvolger als penningmeester werd Luc Smit, de man die ervoor zorgde dat er weer kerkuilen in de polder terug kwamen. Ad hielp hem daarbij regelmatig met nestkasten maken via Landschapsbeheer Noord-Holland, waarvan hij de voorman was voor de Kop van Noord-Holland. Allerlei klussen in de natuur werden daarbij opgepakt. Van planken ophangen onder huiszwaluwnesten tot natuurvriendelijk onderhoud in allerlei vergeten hoeken van de polder en bijvoorbeeld het wilgen knotten op Wieringen. Daarbij hoorde vanzelfsprekend het machineonderhoud, cursussen en vele vergaderingen in het onderkomen van de landschapsonderhoud ploeg, "Bernicla" aan de Irisstraat in Hippolytushoef.

Voor Wierhaven was hij afgevaardigde naar diverse natuur- en landschapsorganisaties in Noord-Holland. Het vergt allemaal te veel om op te noemen. Daardoor is het niet vreemd dat hij in 1996 benoemd werd tot erelid van de Natuur- en Milieuvereniging Wierhaven. Daarmee waren zijn activiteiten en betrokkenheid nog niet klaar. Samen met Arie Slijkerman en leden van de landschapsonderhoud ploeg herstelden zij tuinalen op Wieringen. Met name voor Landschapsbeheer Noord-Holland bleef hij zich nog lang als een krachtige motor inzetten. Totdat deze organisatie samen met de stichting Noordhollands Landschap opging in de fusieorganisatie Landschap Noord-Holland.

Dat het in 2011 de Koningin behaagde hem te benoemen tot Lid in de Orde van Oranje Nassau zal niemand verbazen. Een kroon op zijn inzet als vrijwilliger, hoewel hij altijd een bescheiden mens was. Wij hebben Ad in allerlei omstandigheden meegemaakt, als bestuurder als deelnemer aan excursies en als enthousiaste verteller aan willekeurig wie over de natuur. Dat ging door tot in Lelypark!

Altijd was hij bereid te helpen. Die waardering willen wij hier nog eens benadrukken. Het viel niet mee voor hem toen hij niet meer zijn kijker kon gebruiken en minder hoorde om zich daarmee te verzoenen. Toch zei hij meerdere keren: 'Ik wil nog wel wat jaren mee'. 'Ik loop met je mee'. Had hij een vooruitziende blik? Een laatste afscheid!

Op 8 oktober was het kennelijk genoeg... Samen met Otto de Vries, Luc Smit en Berry Meijer hebben wij op 13 oktober in Lelypark afscheid genomen. Uit de verhalen bleek weer dat hij heel veel voor Wierhaven heeft betekend.

Ad, bedankt, namens de natuur en alle natuurliefhebbers.



Een geridderde Ad Roest (Foto: Otto de Vries)

BROEDGEVAL VAN DE GRAUWE KLAUWIER IN DE WIERINGERMEER

Door: Otto de Vries

In het voorjaar van 2021 werden er meerdere waarnemingen gedaan van enkele grauwe klauwieren op verschillende plaatsen in de polder. Na een tijdje droogden de meldingen echter weer op. Totdat er eind mei opeens een zingend mannetje opdook op de Dijkgatsweide in de Wieringermeer. In dit artikel de beschrijving van een spectaculaire nieuwe broedvogel in het werkgebied van Wierhaven? Alhoewel nieuw?



Mannetje grauwe klauwier (Foto: Otto de Vries)

Ondergetekende inventariseert al enkele jaren de broedvogels op de Dijkgatsweide voor Sovon en Staatsbosbeheer. Zowel door boswachter monitoring Leon Kelder van Staatsbosbeheer, als door mij, werd de zingende vogel eind mei waargenomen. Een zingende vogel duidt op een territorium volgens de richtlijnen van Sovon. Maar in de maand juni speelden de weersomstandigheden blijkbaar een grote rol, want hierna werden geen waarnemingen meer gedaan van de vogel. Het was bij meerdere vogelsoorten dit seizoen lastig om zangposten vast te stellen vanwege het slechte voorjaarsweer. Veel wind, kou en regen is niet bevorderlijk voor een

inventariserende vogelaar, waarbij geluid een belangrijke rol speelt. Bij harde wind verwaaien de geluiden van zingende vogels en de zang van de grauwe klauwier is er ook niet echt eentje die veel volume heeft en zijn aanwezigheid van de daken schreeuwt... Daarnaast vertoont de soort ook nog eens een verborgen gedrag. Om een lang verhaal kort te maken, de vogel viel verder niet op tijdens het verdere broedseizoen.

Totdat er in de eerste week van juli opeens een waarneming werd geplaatst via waarneming.nl op de Wierhaven website van een mannetje op de Dijkgatsweide... Dit was natuurlijk aanleiding om contact te zoeken met deze waarnemer en om goede afspraken te maken en ook de exacte plaats te horen. Waarneming.nl verleende medewerking door de soort niet meer zichtbaar te maken voor iedereen, om zo mogelijke verstoring door belangstellende fotografen en vogelaars te vermijden. Binnen de vaste kern van drie waarnemers werden goede afspraken gemaakt om samen te volgen wat er gebeurde. En om zeer terughoudend te zijn en met elkaar in contact te blijven over wat er werd geconstateerd bij dit mogelijke zeldzame broedgeval voor dit gebied. Uiteraard werden er foto's van situaties en het biotoop gemaakt. Er bleek niet alleen een mannetje te zijn, maar ook een vrouwtje die op de zang was afgekomen. Nu werd het spannend, een territoriaal paartje!

Het gedrag van de vogels is hierna steeds op afstand gevolgd en zeker was dat het hier om een broedpaar ging gezien hun gedrag. Het mannetje alarmeerde af en toe en werd samen met de vrouw gezien in een vast foerageergebied. Later zag je het vrouwtje nog nauwelijks, en alleen het mannetje was regelmatig in de kale top van een els gezien. De indruk bestond toen dat het vrouwtje mogelijk op eieren zat. Maar naarmate de weken verstreken zagen wij ook vogels met voedsel, wat ze zelf opaten. De vogels joegen vanuit de randen van het struikgewas. Duidelijk was dat er van enige jongen nog geen sprake kon zijn. Wekenlang vertoonden beide vogels hetzelfde gedrag van foerageren en zelf de prooien opeten. Zowel man als vrouw zaten regelmatig in de top (uitkijkpost) van eerder genoemde top van de els.

Gelukkig heb ik vele jaren ervaring opgedaan in Dwingeloo in Drenthe, waar tal van broedparen te vinden zijn. Maar de Dijkgatsweide is toch wel even iets anders dan het Dwingelderveld, waar de soort veel in braamstruweel met bosjes is te vinden. Braamstruweel met meidoorn bosjes heeft de Dijkgatsweide deels ook en dat was precies het biotoop waar dit paartje zich ophield. Hoewel tussen beide struwelen een fietspad loopt, was deze drukte niet van invloed op het paartje. In de weekenden waren de vogels wel eens wat minder opvallend aanwezig. Maar al met al ging het qua verstoring goed. Naarmate de tijd verstreek was het paartje nog steeds aanwezig begin augustus en werd het vrouwtje minder gezien en was het mannetje actief. Het zou toch niet zo zijn hé, was mijn gedachte gezien het feit dat deze soort tot in augustus nog jongen kan voortbrengen. Toen ik op 7 augustus langs het fietspad naar insecten op de schermbloemen wilde gaan kijken, begon het vrouwtje ineens heftig te alarmeren... Bingo, dit doet zij niet voor niets dus dacht ik.



Mannetje grauwe klauwier met 2 jonge vogels in de Dijkgatsweide (Foto: Johan van der Vegt)

Op afstand observeren

Het observeren hebben wij met zijn drieën een aantal dagen volgehouden en het was duidelijk waar zich het nest ergens moest bevinden. Er werd nu namelijk wel gericht met voedsel gevlogen, dus moesten er jongen zijn! De observaties zijn wij op gepaste afstand blijven doen. Op 10 augustus werden twee vliegvlugge juveniele vogels waargenomen tussen de bramen en meidoornstruiken. Geweldig nieuws dus, van een geslaagd broedgeval met twee jongen. Na enkele weken verlieten de vogels het gebied en werden verder op de Dijkgatsweide nog een poosje gezien met als laatste de jonge vogels.

Napraat

Tijdens het verloop van de waarnemingen werd gezien dat de volwassen vogels joegen op vlinders, libellen en rupsen. Zij bleven constant in en om hetzelfde biotoop in een gebied met vooral meidoorn, wilgenstruiken, opgaande elzen, leverkruid, gewone berenklaauw en meerdere plantensoorten. Aan insecten dus geen gebrek uiteraard. Voor Noord Holland is dit een uniek broedgeval gezien het feit dat er maar één andere broedplaats bekend is ergens in het Noord Hollands duingebied.

Historie: Wieringermeer in het verre verleden

Over het verre verleden, na de aanleg en het droogvallen van de

Wieringermeerpolder, is er in de analen nog wel het een en ander terug te vinden. Alhoewel het wel wat beperkt is wat zich in het tijdschrift "De Levende Natuur" in ons archief bevindt. In een overzicht van de broedvogels in de

Wieringermeer van 1939 tot en met 1962, wordt de grauwe klauwier als zeer zeldzame broedvogel benoemd. De soort is twee maal aangetroffen als broedvogel op De Terp bij Wieringerwerf in de genoemde periode. Met als noot dat er ook in 1959 en 1962 broedparen op De Terp aanwezig waren. In hetzelfde boekwerk valt o.a. het volgende te lezen over de Wieringermeer. In Robbenoord broedde de klauwier in 1937, 1939 en 1940 zelfs algemeen. Ook uit 1955 (Wieringerwerf) 1959 en 1961 zijn broedgevallen bekend uit de Wieringermeer, bron Dick Woets. Ook Wieringen wordt benoemd in deze uitgave. In 1947 waren er vermoedelijk twee broedgevallen op Wieringen, waaronder in een eendenkooi te Hippolytushoef. Het broeden op Wieringen was vanaf 1944 vastgesteld. Nu is het afwachten of de grauwe klauwier in 2022 terugkeert naar de Wieringermeer!



Vrouwetje grauwe klauwier in de Dijkgatsweide (Foto: Otto de Vries)

Dankwoord

Voor de medewerking in het veld waren Laurens van der Vaart, Johan van der Vegt en Leon Kelder van Staatsbosbeheer belangrijke waarnemers en schakels. Nico Godfriedt voor zijn medewerking bij de eerste ontdekking. Waarneming.nl voor de geheimhouding tijdens de belangrijkste fase van dit zeldzame broedgeval. Zorgboerderij Dijkgatshoeve,

in de persoon van Gabriel Zeeman wordt bedankt voor het aanpassen van de maaiwerkzaamheden tijdens het broedseizoen.

Literatuur

Broedvogels van Noord-Holland Noord, Uitgave 1971. Uitgeverij J. Heijnis.

Samengesteld door P.J. Zomerdijk, Chr. van Orden, K. Zwart, W. Verkerk, B. Muusers, H. E. Fabritius en C. de Vries.



Mannetje grauwe klauwier met 3 jonge vogels (Foto: Otto de Vries)

ONTMOETING MET EEN WEZEL

Door: Henny de Jong

Een fraaie nazomermiddag in september bracht mij naar de pier van Den Oever. Dit keer had ik geen ander plan voor ogen dan genieten van het prachtige weer en maar zien wat er voor de lens zou komen. Op de pier valt altijd wel wat te ontdekken en te beleven. Of het nu hoog- of laag water is, veel of weinig wind dat maakt niet uit. Altijd zijn er wel vogels, vlinders en andere insecten te vinden. In deze tijd van het jaar bloeit de zeekraal, de zulte of zeeaster staat in bloei en de schermbloemen geven prachtige zaadbollen.

Altijd mooi: het Schor

Toen ik aankwam was het laagwater. Veel vogels stonden in het slik hun kostje bij elkaar te scharrelen. Een eindje bij de meeuwen vandaan zag ik opeens iets lopen, maar ik kon niet onderscheiden wat het was. Het liep helemaal langs de vloedlijn en dat was best ver het wad op! Het diertje moest natuurlijk ook weer terugkomen naar de pier, tenminste dat was mijn vermoeden... Ik zocht een strategisch plekje op en ging erbij zitten om af te wachten wat er zou gebeuren.



Een wezel op het schor (Foto: Henny de Jong)

Geluksmomentje

Na verloop van tijd kwam het beestje, een marterachtige kon ik nu zien, terug en liep jammer genoeg een eind bij mij vandaan naar de pier. Tot het opeens een draai van 90 graden maakte en mijn kant op kwam. Al zigzaggende kwam hij vlak bij mij door het wier en over de basaltstenen de kant op en zag mij zitten. Heel nieuwsgierig kwam hij steeds dichterbij en verstopte zich tussen de basaltstenen, om zo nu en dan even te kijken of ik er nog zat. Dan kwam z'n koppie of een stukje van z'n lijf en pootjes boven de stenen uit. Zonder plan op pad en dan zo'n wezeltje voor je lens te krijgen. Wat een geluksmomentje!!!

Wezel...mustela nivalis

De wezel is het kleinste roofzoogdier van Europa en behoort tot de marterachtigen. Het vrouwtje weegt zo'n 35 gram en dat is lichter dan de veldmuis! De vrouwtjes zijn een stuk kleiner dan de mannen en kunnen door hun slanke postuur ook in een muizen- en rattenholten en zelfs muizen- en mollengangen komen. Ze eten naast (woel)muizen ook lemmingen, eieren, kikkers, vogels en kleine reptielen. De wezel jaagt op de reuk en zoekt continu holtes of holletjes af. Ook klimmen ze wel eens een nestkast in. Prooien worden zo nodig onder de grond achtervolgd en gedood door het doorbijten van de halsslagader of door een beet in de nek. De voedselbehoefte is één à twee muizen per dag. Hij eet per dag 25 % van zijn eigen lichaamsgewicht. Soms bewaart de wezel zijn

voedsel, bijvoorbeeld een dode muis of vogeltje, in een holte, om het later weer op te halen. Tijdens het jagen, vooral op open vlaktes, gaan ze regelmatig met een gestrekt lichaam op hun achterpoten staan om de omgeving te verkennen. We noemen dat 'kegelen', en feitelijk lijkt een wezel op die manier wat op een kegel op de baan, al is zijn lichaam wel een stukje slanker...

Dagactief

Ze zijn dagactief met onregelmatige rusttijden en leven solitair, waarbij het territorium van het mannetje verschillende territoria van de vrouwtjes overlapt. De wezel kan twee worpen per jaar hebben, vooral in een goed muizenjaar, waarbij wel vijf tot zes jongen per keer geboren worden. Als ze acht weken oud zijn kunnen ze al prima jagen en met vijf tot zeven maanden zijn ze al geslachtsrijp. Ze gaan eerst met moeder op stap maar zijn met drie maanden wel zelfstandig. De meeste wezeltjes worden niet ouder dan één jaar, maar ze kunnen wel vijf tot zes jaar oud worden. Nogal wat dieren komen om als verkeersslachtoffer of worden, wegens hun 'nieuwsgierig' en 'stout' gedrag, gemakkelijk gedood door grotere roofdieren (zonder dat zij effectief worden opgegeten). Huiskatten zijn geduchte wezel-doders. In de volksmond heet de wezel ook wel de muishond of de rennende sigaar.

Zo bang als een wezel?

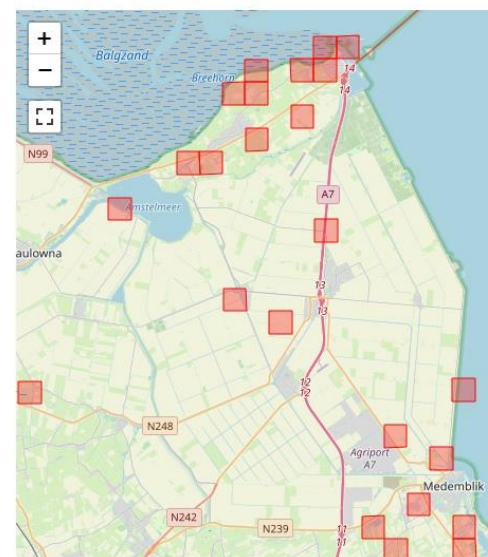
Dit gezegde klopt feitelijk niet echt en heeft vooral te maken met het feit dat ze zich zo snel kunnen verstoppen tussen (basalt)stenen, houtstapels, in slootkanten en allerlei ruige plekken in een bij voorkeur wat droger en kleinschalig landschap. Wezels zijn eerder nieuwsgierig en soms zelfs te lokken met piepgeluidjes en fluitjes. Ze maken zelf ook geluiden zoals een knorrend 'ki-ki-ki-ki' wanneer ze tevreden zijn, een schelle piep bij angst, een hoog gesis bij alarm of afweer en trillende of klinkende geluiden tijdens de jacht.

Voorkomen in de Noordkop

In het werkgebied van Wierhaven worden wezels maar zelden gezien. In bijgaande kaart van het voorkomen van de laatste twee jaar zien we dat vooral Wieringen met zijn kleinschalige landschap eruit springt. Het lijkt er ook op dat de drogere dijklichamen, als lijnvormig landschapselement, bij de wezel wat favoriet zijn. De grootste kans op een ontmoeting met een wezel is duidelijk de omgeving van Den Oever, waar ze zich graag ophouden tussen de basaltstenen en het hogere deel van het Schor. Menig natuurliefhebber heeft daar al eens een geweldige onverwachtse ontmoeting met een wezeltje beleefd!

Verspreidingskaart

gebruik interval
 2020-01-01 2021-12-28



Verspreidingskaart wezel in werkgebied Wierhaven (Bron: waarneming.nl)

PADDESTOELEN IN HET ROBBENOORDBOS

Door: Leen Kuiper

Als je vaak in het bos te vinden bent om te zoeken naar alles wat mooi is dan kom je ogen tekort. Maar, o wat is het in alle jaargetijden mooi in onze bossen. In de herfst vind ik het bijzonder mooi hoe alle kleuren in de vegetatie dan bijna elke dag weer anders zijn. In deze periode ben ik vaak op zoek naar paddenstoelen. Niet dat ik een kenner ben want ik moet heel vaak de boeken raadplegen of kennissen om determinatiehulp vragen. Je kunt echter ook niet alles weten en onthouden denk ik dan.

De oren en ogen werken goed en wat kun je dan toch prachtige dingen vinden. Zo vond ik in het Robbenoordbos afgelopen herfst een groepje witte stipjes aan een stronk rottend hout. Met de macrolens op het statief en plat op de buik maakte ik er wat opnames. De stipjes waren niet veel groter dan enkele millimeters. Bij thuiskomst de foto's op de PC geladen om ze goed te kunnen vergroten. Toen zag ik hoe mooi die witte stipjes waren. Het leken wel lampjes uit Eindhoven.

Twee dagen later ben ik nog eens terug gegaan om nog wat opnames te maken en tot mijn verbazing waren de witte bolletjes paars geworden. Na wat onderzoek in het boeken en op internet kwam ik uit op de peervormige draadwatjes. Nog nooit van gehoord en van de naam begreep ik ook niets, tot ik een week later weer bij die zelfde stronk aan kwam. De witte bolletjes, die eerst verkleurd waren in paarse bolletjes, waren nu omgetoverd tot bruine draadvormige bolletjes. Je zou het peervormige draadwatjes kunnen noemen, de link was gelegd.



MEETNET NACHTVLINDERS

Door: Otto de Vries

In de lente van 2021 heb ik mijzelf aangemeld bij de Vlinderstichting als vast meetpunt binnen het meetnet nachtvinders. Een mooi project om aan mee te werken. In dit verslagje deel ik mijn ervaringen uit het eerste halfjaar.

Deelname

Aanmelden kan per e-mail bij de Vlinderstichting. Om mee te doen heb je een val met vaste maten en een lamp nodig. Deze val wordt ook wel een ledemmer genoemd. De kosten voor een ledemmer bedragen voor deelnemers aan het meetnet rond de € 85,-. Wat je ook nodig hebt is een vast locatie. Dit hoeft niet persé de eigen tuin te zijn, maar dat is natuurlijk wel verreweg het meest praktisch. Je vaste locatie kun je online doorgeven middels je eigen inlogcode waarmee je na de vangst ook de waarnemingen kunt doorgeven.

Je mag ook te allen tijde buiten de vaste locatie de ledemmer op andere vangplekken plaatsen. Gegevens worden in dat geval als losse vangst ingevoerd, zodat er binnen het meetnet onderscheid gemaakt kan worden tussen de verschillende type vangsten.

Vangen

De ledemmer plaats je op een plaats welke je zelf geschikt vindt. Dit kan ook onder een open overkapping zijn (makkelijk om droog te staan) of bijvoorbeeld onder een boom. Het is natuurlijk zaak van tevoren wel goed de weersvoorspellingen in de gaten te houden. Als er neerslag wordt voorspeld is uiteraard alleen een 100% droge vangplaats te gebruiken.

De energiezuinige ledverlichting in de ledemmer is voorzien van een lichtsensor en schakelt daarmee automatisch uit wanneer het licht wordt. Er wordt tevens een accu/powerbank mee geleverd, waardoor het mogelijk is de emmer ook op plaatsen te gebruiken waar geen stroom beschikbaar is.

De emmer plaats je tegen de schemering en de volgende morgen pak je de vangemmer heel voorzichtig op om deze mee te nemen naar een plek waar je de emmer rustig kunt openen en de vlinders kunt determineren.



De nieuwe nachtvlinder lokemmer met LED-strip in het veld. (Bron: Vlinderstichting.nl; Foto: Jan Ensing)

Het is ook mogelijk om foto's te maken, bijvoorbeeld met je telefoon. In dat geval kun je vlinders vaak tevens determineren met de app Obsidentify [zie elders deze Meerkoet! (red.)].

Het licht van de ledstrips is blauw en trekt de vlinders aan. De lamp staat tussen drie standers en de vlinders vallen naar beneden via een metalen trechter in de emmer. In de emmer zelf staan twee eierdozen waar de nachtvlinders in gaan zitten en je ze 's morgens aantreft.

Uiteraard kunnen de vlinders ook weer wegvliegen, maar wie voorzichtig handelt heeft grote kans dat een groot deel van de aangetrokken vlinders blijft zitten tot determinatie.

Resultaten

In de periode juli t/m september heb ik de emmer zes keer geplaatst, waarvan vier keer op een vaste locatie in eigen tuin. Twee keer werd een uitstapje gemaakt naar het bosje aan de noordzijde van Wieringerwerf, nabij Scouting Die Robben.

Als je je voor het eerst in de wereld van nachtvlinders stort gaat er een wereld voor je open qua namen. De ene naam is nog verrassender dan de ander.

De eerste vangsten dateren van 27 juli toen onder andere de gamma-uil, puta-uil, v-dwergspanner en hommelnestmot werden aangetroffen in de emmer.



Vangst van een huismoeder *Noctua pronuba* in ledemmer (Foto: Otto de Vries)

Op 11 augustus kwamen daar onder andere de taxusspikkelspanner en zwartbandspanner bij. Zo'n twee weken later, op 24 augustus waren het de zuidelijke stofuil, zwarte c-uil, zwartkamdwergspanner en een ongedetermineerde stippelmot die ik kon bijschrijven op de lijst.

Op 4 en 5 september werd de ledemmer geplaatst nabij het clubgebouw van Scouting Die Robben in Wieringerwerf. Er werden zeker 40 nachtvlinders en tientallen langpootmuggen gevangen. Mooie ervaringen waren de hoge aantallen huismoeders, zoals één algemeen soort nachtvlinder zo mooi heet. Er werden er zeker 7 geteld en tenminste één volgeling, een soort huismoeder uit dezelfde familie. Andere soorten die werden aangetroffen

waren appeltak, bruine snuituil, vierkantvlekuil, de prachtige gele hagendoornvlinder, zwartvlekkaartmot, gewone breedvleugeluil, zwarte c-uil en de mooi geruite

klaverspanner. De laatste soort kan men met enige regelmaat ook overdag aantreffen in graslanden met jawel, klaver!

Meedoen?

Deelname is eenvoudig en kan zoals beschreven al vanuit huis. Deelnemen kan tevens op balkons, dakterrassen en andere buitenlocaties. Het is zodoende een leuke activiteit voor iedereen die meer inzicht wil hebben in wat er zoal in en rondom de tuin leeft in de nachtelijke uurtjes.

Ben je enthousiast geworden en zou je ook wel willen meewerken aan dit meetnet dan kunnen geïnteresseerden zich aanmelden via de website van de Vlinderstichting. Op deze website is tevens meer informatie te vinden over het project en apparatuur.

Ik kijk uit naar mijn volgende vangsten!



Een appeltak *Campaea margaritaria*, gevangen met behulp van de ledemmer (Foto: Otto de Vries)

VERSLAG KERKUILEN WIERINGEN-WIERINGERMEER 2020-2021

Door: Luc Smit

In dit artikel een beknopt verslag van de laatste twee broedseizoenen van de kerkuil in het werkgebied van Wierhaven. In totaal hangen er in het hele gebied maar liefst 62 kerkuilenkasten die regelmatig door leden van de kerk- en steenuilenwerkgroep van Noord-Holland bezocht en gecontroleerd worden. Sommige mensen hebben er bijna een dagtaak aan!

Seizoen 2020

In 2020 raakten er zeker 15 kasten bezet door een paartje. Twee broedparen zaten op een natuurlijke nestplaats, wat niet alle jaren voorkomt. Dat leidde tot een totaal van 17 broedparen voor het gebied. Van de eerste broedsels is er maar één mislukt, dat ging dus prima. In totaal werden er 133 eieren gelegd. Er vlogen uiteindelijk 66 jonge uilen succesvol uit dit seizoen, waarvan er 11 niet geringd raakten. Dit omdat het natuurlijke nestplaatsen betreft waar we niet bij kunnen komen. De beide tweede broedsels met in totaal 11 eieren zijn echter helaas mislukt. Vijf vogels werden dood gevonden, waarvan er drie geringd waren. Het was een vrij matig broedseizoen voor de kerkuilen in de Noordkop.



Een paartje kerkuil in de nok van een schuur (Foto: Luc Smit)

Seizoen 2021

Dit jaar zijn er een magere 11 paartjes tot broeden gekomen in ons werkgebied. Deze daling is vooral toe te schrijven aan het slechte prooiaanbod door de weersomstandigheden. We hadden een heel kort koud wintertje in februari gevolgd door een extreem koud en nat voorjaar. Dit heeft

zich later in het jaar niet hersteld, alhoewel juni de warmste junimaand ooit was sinds de metingen van het KNMI. Het broedseizoen spreidde zich uit van mei tot en met oktober. Drie paren hielden wel kasten bezet, maar kwamen niet tot broeden. Op twee locaties was maar één uil aanwezig. De in totaal maar liefst 11 gevonden dode uilen waren allen in een slechte conditie. Drie vogels werden na de korte maar heftige koude periode, met een heuse korte sneeuwstorm half februari, op de erven dood gevonden. Van de elf eerste broedsels mislukten er drie. Van de 25 jongen zijn er 16 succesvol uitgevlogen. Er waren geen 2^e broedsels dit jaar door de slechte voedsel omstandigheden. Er valt dit jaar dan ook een flinke achteruitgang in de populatie te bespeuren in het werkgebied van Wierhaven.

Nestkastperikelen

Tijdens een verbouwing bij nieuwe bewoners op een vaste broedstek zijn twee nestkasten door de aannemer verwijderd! Bij de renovatie van een boerderijschuur zijn de

invliegopeningen geheel afgesloten, de bewoner wilde namelijk geen uilenschijt op de

machines. Elders werd gelukkig wel een nieuwe kast geplaatst op een beter bereikbare plek. De oude kast is na het uitvliegen van de jongen verwijderd omdat de houtrot had toegeslagen. Er werd een oude (privé) kast verplaatst en het invlieggat is aangepast op verzoek van de nieuwe bewoner. Een invlieggat bij een kast is tijdelijk afgesloten geweest in verband met overlast van kauwtjes in een schuur. Op een tweetal locaties zijn invlieggaten afgesloten en er is een kast weggehaald. Als kastencontroleur moet je geen last van hoogtevrees hebben want alle



Luc Smit bovenaan een ladder in de nok van een schuur
(Foto: Ruud Leblanc)

werkzaamheden vonden plaats op ruim 11 meter hoog!

Misschien volgt er nog een nacontrole van twee kasten in december, omdat er mogelijk late jongen zijn, maar we verwachten niet dat de totalen zullen veranderen in dit zeer magere broedseizoen.

Bijzondere waarneming

In het Robbenoordbos heeft een kerkuil in een bosuilenkast gebroed. Helaas zijn de eieren verlaten door de komst van een wespennest. Zo'n natuurlijke oorzaak kan een mens vrede mee hebben. Waar een mens minder vrede mee kan hebben is het feit dat er in een tuin aan de Westerterpweg een bewoner een muizenklem vond met daarin de poot van een kerkuil... De klem was overigens geen eigendom van de bewoner, maar geeft wel aan dat men muizenklemmen vooral moet gebruiken op een voor uilen onbereikbare plek. Anders heb je kans dat je de meest natuurlijke muizenbestrijder de das om doet en dat kan toch niet de bedoeling zijn...



Een poot van een kerkuil in een muizenval (Foto: Luc Smit)

Ik dank alle uilenkasten bezitters voor de gastvrije medewerking. Ook dank aan de vrijwilligers bij het assisteren en het plaatsen van de kasten en controles van de nesten. Na een druk seizoen hopen we volgend jaar op een succesvoller broedseizoen!

VISDIEVEN IN MEDEMBLIK

Door: Bert Winters

Op waarneming.nl kijk ik graag naar foto's bij de waarnemingen. Beetje selectief soms om soorten die vaak geringd worden (en met ringen gefotografeerd) extra aandachtig te bekijken. Het laatste weekend van augustus stonden er verschillende foto's van visdieven in Lauwersoog met een witte vlag (kleurring met flapje met daarop een 3 letter-cijfer code). Ik wist dat ze bestonden, had er al eens enkele gezien op de palenrij van de Bak in Den Oever, maar natuurlijk veel te ver om de code te ontcijferen. Toevallig zag ik er dit voorjaar eentje bij de Balgzandpolder en dezelfde dag één in de Zuiderhaven die wel af te lezen waren. Maar een beetje jaloers op die waarnemer in Lauwersoog was ik wel, al wist ik ook wel dat hij dichtbij een bron zat, namelijk de sternekolonie van de Eemshaven.

Een dag na de foto's van Lauwersoog stond er op wierhaven.waarneming.nl een foto van een steiger in het Regatta Centrum in Medemblik, bommetje vol visdieven. Wacht even. Dan moest ik daar ook maar eens met een telescoop naar toe!



Visdief met witte vlag NO4 om poot (Foto: Bob Woets)

Van achter het gaas meteen raak: drie visdieven met een witte vlag! Direct Jeroen van Assema en Wim de Lange, beiden wonend in Medemblik en toch altijd al attent op kleurringen, geïnformeerd, want binnen een maand zijn de visdieven weer vertrokken. Ik wist bovendien, dat ik nog een week weg zou zijn. Zelf ben ik tot 12 september nog tien maal gaan kijken.

Met trillende lucht (warmte) of trillende telescoop (wind bij maximale vergroting) is het nog vaak lastig genoeg om de vlaggen af te lezen. Ik ging soms op de dam met losse stenen om dichterbij te kunnen komen of om de vlag onder de juiste hoek te kunnen zien. We hadden het geluk, dat het hek ter plaatse open stond en van zo dichtbij was het zelfs mogelijk om metalen ringen af te lezen. Dat alles volgens het principe van de 3 'G's': Gelegenheid, Geluk en vooral heel veel Geduld. Zo is het gelukt om in totaal 13 witte vlaggen en een gele kleurring af te lezen en 12 Nederlandse + 3 CAPE TOWN metalen ringen.

Tabel 1 - Overzicht metalen visdief ringen, augustus, september 2021 Regatta Centrum Medemblik

Ring	Ringdatum	Leeftijd	Ringplaats	Afleesdatum	Bijzonderheden
1	15-08-2014	1 kj	Kreupel	26-08-2021	
2	14-06-2010	Pul	Zwolle	26-08 en 11-09-2021	dakbroeder
3	24-07-2021	Pul	Marker Wadden	30-08-2021	
4	16-07-2021	Pul	Marker Wadden	30, 31-08 , 11, 12-09- 2021	
5	30-08-2014	>2 kj	Kreupel	31-08-2021	
6	13-08-2021	Pul	Marker Wadden	31-08-2021	
7	12-07-2013	Pul	Zwolle	01-09-2021	dakbroeder
8	20-07-2013	>2kj	Kreupel	02-09-2021	
9	04-07-2017	Pul	Kreupel	02-09-2021	
10	21-08-2017	1kj	Kreupel	02-09-2021	
11	25-06-2021	Pul	Kreupel	02-09-2021	
12	28-06-2001	Pul	Swifterbant	12-09-2021	

1. Pul betekent, dat de visdief in het nest geringd is en nog niet kan vliegen;
2. 1kj (afkorting van eerste kalenderjaar) betekent dat de jonge visdief kan vliegen en wellicht met een mistnet is gevangen;
3. >2kj betekent dat de visdief volwassen is; kan met mistnet of met kooi op het nest zijn gevangen. In 2021 is een >2kj vogel in 2019 of eerder geboren;
4. Na contact met de ringer bleek dat de visdieven uit Zwolle op een dak broedden
5. Visdief nr. 12 droeg een aluminium ring (i.p.v. roestvrij staal) en is op het moment van aflezen meer dan 20 jaar oud! De oudste visdief in het overzicht van Staav (zie vogeltrekstation.nl) is overigens 33 jaar oud geworden;
6. Van de CAPE TOWN ringen is nog geen bericht ontvangen over de ringgegevens. Er zijn visdieven met deze ringen gevangen in Namibië en in Senegal (mondelijke mededeling Nederlandse visdief ringers).



Visdief met witte kleurring (Foto: Leon Kelder)

Tabel 2 - Overzicht witte vlaggen bij visdieven, augustus, september 2021 Regatta Centrum Medemblik

Ringcode	Ringdatum	Ringplaats	Afleesdatum	Bijzonderheden
Wf-NSZ	04-06-2021	Kreupel	11, 16, 17-08-2021	
Wf-N34	03-06-2021	Griend	11-08-2021	Eerder afgelezen 23-06 Griend
Wf-N10	20-06-2020	Kreupel	11-08-2021	
Wf-N3F	17-06-2021	Kreupel	15 tot 24-08-2021	4 x
Wf-N0F	26-06-2021	Marker Wadden	26-08-2021	24-07 nog op Markerwadden
Wf-NTP	11-06-2021	Kreupel	19-08-2021	
Y-VCR	16-06-2020	Griend	19-08-2021	
Wf-NTK	11-06-2021	Kreupel	20-08-2021	
Wf-NPA	11-06-2021	Kreupel	23-08-2021	17-08 nog op de Kreupel
Wf-N3N	17-06-2021	Kreupel	24-08-2021	19-08 op de Vooroever
Wf-N1T	17-06-2021	Kreupel	17, 26-08-2021	08-07 nog op de Kreupel
WF-NEJ	25-06-2020	Marker Wadden	31-08 tot 12-09-2021	3 x
Wf-NOK	24-07-2021	Marker Wadden	02-09-2021	09-09 Cadiz, Portugal!
Wf-NHH	19-06-2020	Marker Wadden	05, 12-09-2021	07-08-2020 Marker Wadden

1. Alle visdieven met vlag zijn geringd als >2kj (zie tabel 1). Grote kans, ook gezien de ringdata, dat ze op of bij het nest zijn gevangen;
2. De ringgegevens komen van submit.cr-birding. Voordeel is, dat je meteen een complete life-history van de vogel kunt inzien (als de gegevens door de ringer bijgewerkt zijn althans);
3. De Y ring is een kleurring, geen vlag;
4. Wf-N0F draagt een BRUSSELS ring. Die moet al voor 26-06-2021 in België geringd zijn;
5. Wf-NOK is binnen een week nadat ik hem in Medemblik gezien heb, afgelezen in het uiterste zuiden van Portugal;
6. Na 12 september zaten er vrijwel geen visdieven meer op de steiger.

Is er nu iets te zeggen over de visdieven in Medemblik?

Ik heb geen idee hoe de verhouding tussen kleurringen/vlaggen enerzijds en metalen ringen anderzijds is. Ik heb van beide ongeveer evenveel kunnen ontcijferen, al kost het per geval veel meer tijd en geduld om een metalen ring af te lezen. Gelukkig zijn sommige visdieven individueel herkenbaar en keren ze na afvliegen vaak terug op precies dezelfde plek als waarvandaan ze vertrokken. Ik heb zo een nummer compleet gekregen toen ik een dag later het ontbrekende cijfertje van de vorige dag als eerste te zien kreeg.

De vlaggen zijn alle van de laatste twee jaren. Het gros komt van de dichtstbijzijnde (grote!) kolonies, op de Kreupel en de Marker Wadden. Ze worden doorgaans niet bij pullen aangelegd, omdat de kans, dat die hun eerste weken of maanden niet overleven, veel groter is dan wanneer ze hun eerste moeilijke jaar eenmaal overleefd hebben. Veel visdieven blijven hun eerste jaar in Afrika. Daarom zie je zelden dat een 2kj (vogel in het jaar na geboortjaar) in Nederland geringd wordt. Vandaar dus >2kj, waarbij de leeftijd

niet meer af te zien valt aan het verenkleed. Een dergelijke vogel kan bij ringen net zo goed 2 als 10 jaar oud zijn. Van deze groep zouden dus best aflezingen van (ver) buiten Nederland kunnen bestaan. Van 'jouw' afgelezen vlag, kun je in de toekomst zien, of er nog vervolgwaarnemingen komen. Alweer geduld dus!

Om iets over de leeftijdsverdeling te kunnen zeggen op basis van de metalen ringen, moet je weten, hoeveel er van elke leeftijdsgroep geringd zijn. Op de Kreupel zijn er jaren geweest, dat er bijna geen jonge visdief aan uitvliegen toe kwam door voedselgebrek. Uit een dergelijk jaar zijn er dus vrijwel geen geringde vogels. Bovendien is de steekproef van aflezingen nog erg klein.

Dat visdieven uit Flevoland en Zwolle in het IJsselmeergebied terecht komen, lijkt voor de hand te liggen. Dat er daarbij twee uit Zwolle komen, is minder toevallig dan het lijkt. Ringer in kwestie zegt er in de loop der jaren misschien wel meer dan 1000 op het dak daar geringd te hebben. Hier weerspiegelen de aflezingen dus de ringinspanning. Het is wel een wonder, dat de aluminium ring uit Swifterbant na 20 jaar nog af te lezen valt.

Visdieven van Griend kunnen natuurlijk even gemakkelijk kiezen om via zout water, wat ze daar gewend zijn, te vertrekken, dan dat ze voor het IJsselmeer kiezen. Indien het IJsselmeer genoeg voedsel te bieden heeft, zal het een kwestie van tijd zijn, dat er ook ringen uit de Eemshaven of uit het buitenland zullen opduiken. We hebben heel veel visjes tot ongeveer 8 cm lengte gevoerd zien worden van dezelfde soort (donkere dwarsstrepen = baars/snoekbaars?). Kokmeeuwen zaten er overigens op te loeren om bij de overdracht van ouder naar jonge visdief het visje te kapen. Op de steiger lukte dat bijna stelselmatig. Als de adulte visdief het jong wist mee te lokken, lukte de overdracht boven open water vaak wel.

Eén van de doelstellingen van de aanleg van de Marker Wadden is overigens, net als destijds van de Vooroever tussen Medemblik en Andijk, om de omstandigheden voor voortplanting en overleving van vissen gunstiger te maken. Eén ding is zeker: het aflezen van visdief ringen wordt door de ringers zeer gewaardeerd en levert de aflezer hele interessante informatie op. Daar ga ik volgend jaar zeker wat eerder mee beginnen, afhankelijk van het moment, waarop de vogels de steiger weer gaan gebruiken.



Visdief met witte vlag in Medemblik (Foto: Jeroen van Assema)

En misschien ga ik wel proberen, een voet tussen de deur te krijgen bij de ringers om een keer te kunnen helpen bij het ringen van visdieven. Een ringmachtiging heb ik immers al, ik ken een aantal sleutelfiguren en zij kennen mij. Het is maar een klein wereldje.

WAT LEEFT ER IN ONZE TUIN?

Door: Ada Engel

Toen wij zo'n 5 jaar geleden uit Breda naar Hippolytushoef verhuisden, wilde ik heel graag een wat grotere tuin in plaats van de postzegel die we daar onze tuin noemden. Na wat speurwerk is dat gelukt. Maar de tuin was niet bepaald zoals wij ons die voorstelden, er was veel bestrating en er waren veel hortensia's. We wilden planten voor vogels, bijen en vlinders, dus er moest wel wat veranderen. Met de rode bessenstruiken die er stonden en de klimop was ik erg blij, maar dat was het wel zo'n beetje. We wilden ook een vijver, maar mijn partner Kors Jan wilde daar vissen in en ik niet. Ik wilde salamanders en dat gaat niet samen. We spraken af om het een jaar te proberen zonder vissen. Als er salamanders zouden verschijnen, zouden er geen vissen komen.

We beleefden een herfst met een enorme bende om het huis want de boel ging flink op de schop. Het was een najaar met veel regen en doordat een machine de grond had ingeklonken en door de in de bodem aanwezige keileem, stond een deel van de tuin die winter onder water. Dat was nou niet iets waar we vrolijk van werden: zou dat ooit nog goed komen?

Na een tip zijn we in het voorjaar wilde bloemen en luzerne gaan zaaien om lucht in de bodem te krijgen en het bodemleven te stimuleren. De jaren daarna werd het steeds meer de tuin zoals we die in gedachten hadden met planten die goed zijn voor vlinders en bijen. Er waren inmiddels salamanders verschenen, er zitten padden en kikkers, dus er komen definitief geen vissen. Tot ons beider tevredenheid.

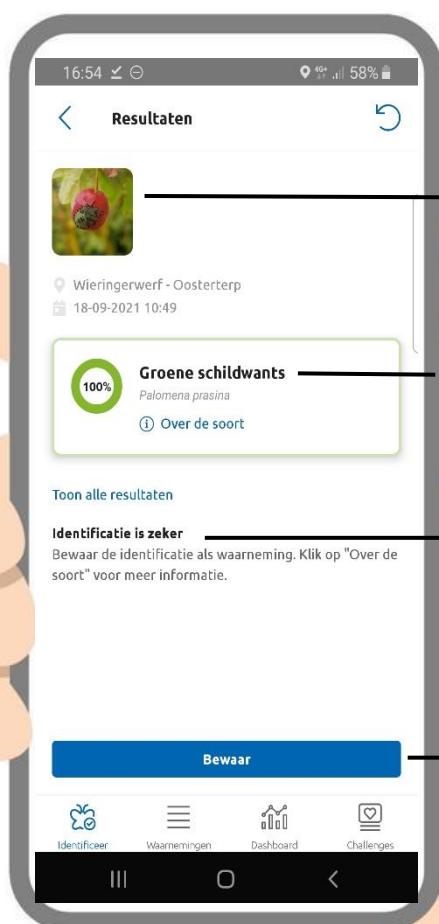
Het insectenhotel dat in Breda een paar jaar ongebruikt in de zon hing, werd tot onze grote vreugde hier druk bezocht door allerlei bijen en andere insecten. We hadden een paar vlinderstruiken en toen we daar voor het eerst een kolibrievlinder zagen, kon onze dag niet meer stuk. Tijdens de jaarlijkse tuinvlindertelling zagen we zoveel soorten, daar konden we in onze vorige tuin alleen van dromen. De namen van die vlinders kende ik wel of kon ik opzoeken, maar al die andere insecten die in de tuin rondvlogen.... ik had geen idee. De aangeschafte basisgids Wilde Bijen bracht maar heel af en toe een oplossing. De aardhommel en de steenhommel waren eigenlijk de enige soorten waarvan ik min of meer zeker wist dat ik ze herkende. Zaten er ook rosse metselbijen in ons bijenhotel? En wat waren dat voor zweefvliegen met die mooie rugtekeningen? Ik vond het buitengewoon frustrerend. Op de een of andere manier wil ik weten wat ik zie, net zoals bij vogels en vlinders.

Ik vond het dus geweldig toen ik hoorde van de telefoonapp Obsidentify. Daarmee kun je aan de hand van een foto achterhalen met welk insect je te maken hebt. De app geeft met een percentage aan hoe groot de kans is dat de determinatie juist is. Ik kijk altijd na in een boek of op internet of ik zelf ook denk dat het klopt. Zo ben ik inmiddels toch een stukje wijzer geworden omtrent wat er in onze tuin leeft. Zie ik een nachtvlinder tegen de muur zitten? Even een foto en ik weet dat de buxusmot zich in onze tuin ophoudt. Mooie vlinder trouwens waar de burens minder blij mee zijn, want inmiddels zijn alle

buxusstruiken in de buurt kaalgevreten door de rupsen en zijn de struiken vervolgens verwijderd.

Je kunt de app ook gebruiken voor wilde planten, paddenstoelen, vogels, libellen. Het is soms niet eenvoudig om een goede foto te maken waar het onderscheidende kenmerk goed op te zien is, maar de aanhouder wint.

Ik weet dat niet iedereen mijn enthousiasme deelt over Obsidentify, maar als je kritisch blijft en niet alles klakkeloos aanneemt, kun je absoluut een stuk verder komen. Ik wens degenen die het gaan proberen heel veel plezier met de app.



>> in de app Obsidentify een foto geupload van een wants

>> in de app Obsidentify wordt aangegeven dat het een groene schildwants is.

>> in de app Obsidentify wordt aangegeven hoe zeker de applicatie van de determinatie is. In dit geval 100% zeker.

>> de waarneming kan worden opgeslagen. In dat geval wordt de waarneming automatisch bewaard op Waarneming.nl.

NATUURWERKDAG 2021

Door: Wim Tijsen

De 1^e zaterdag van november is traditioneel in Nederland DE dag dat de handen uit de mouwen worden gestoken tijdens de Natuurwerkdag. De organisatie is in handen van LandschappenNL, de koepelorganisatie van de twaalf provinciale landschapsorganisaties. In ons werkgebied werd de dag georganiseerd door Staatsbosbeheer, door boswachter

Mikal Folkertsma. Een aantal Staatsbosbeheer vrijwilligers, welke ook lid zijn van de klusgroep van Wierhaven, hielpen ijverig mee.



Deelnemers in actie (Foto: Wim Tijsen)

Klokslag tien uur stonden er een vijftiental jongeren, jongvolwassenen en 'iets ouderen' klaar op de parkeerplaats van het Dijkgatbos. De klusgroep van Wierhaven, welke Staatsbosbeheer regelmatig helpt met onderhoudswerkzaamheden als vrijwilliger, had de dag ervoor al een beginnetje gemaakt met de

werkzaamheden. Boswachter Mikal legde uit wat de bedoeling was voor de start en uiteraard, super belangrijk, hoe je veilig kunt werken met de verschillende gereedschappen. Er moest aan de rand van het bos een meer open struiklaag richting de Dijkgatsweide gecreëerd worden voor de kleinere vogels, zoogdieren, vlinders, libellen en andere insecten. Daarvoor werden wilgen, esdoorns en andere opslag langs de bosrand afgezaagd, om er een houtwal van te maken. Wel met hier en daar wat gaten in de houtwal, om zo de reeën een doorgang te kunnen bieden naar de weilanden van de Dijkgatshoeve en de Dijkgatsweide.

Van onderen...!!!!

Al snel was het een gezaag, geklop, gekreun en gesjouw van jewelste, met af en toe wat aanwijzingen van de leden van de klusgroep, die al vaker met dit bijltje gehakt hadden. Regelmatig klonk na een geslaagde zaag actie de kreet; "Daar komt ie hoor, van onderen!", om aan te geven dat iedereen aan de kant moest. Mooi om te zien dat ouders met kinderen zich willen inzetten om in hetzelfde bos waar gewandeld,



Deelnemers krijgen instructie van Staatsbosbeheer (Foto: Wim Tijsen)

gemountainbiked of de hond wordt uitgelaten, nu actief in de natuur de plaatselijke biodiversiteit helpen te verhogen. Na twee uur werd het tijd voor de koffie of thee met... Boswachter Mikal had werkelijk aan alles gedacht, dus niemand kwam tekort.

Ondertussen werd er natuurlijk ook het nodige over de natuur vertelt, kennis met elkaar gemaakt en bij gekletst met deze en gene. De bosrand werd steeds opener en lichter en de vele handen zorgden er na de koffie voor dat het werk gestaag vorderde. De lunch bestond uit warme knakworst met broodjes en allerlei drinken, koud en warm. Zodoende had iedereen voldoende energie om na de middag de klus verder te klaren. Uiteindelijk mocht het resultaat er zijn na vijf uur hard werken, waarbij menig zweetdruppeltje werd gelaten. Staatsbosbeheer bedankte de deelnemers na afloop voor alle hulp. Andersom was het voor de deelnemers een goed georganiseerde natuurwerkdag met volop aandacht en voorzieningen van de inwendige mens!

De klusgroep van de natuurvereniging Wierhaven bestaat uit vijf mensen die regelmatig onderhoudswerk verrichten als vrijwilliger bij Staatsbosbeheer. Daarnaast wordt de oeverwaluwand bij de Zuiderhaven onderhouden, worden er nestkasten getimmerd en andere kleine onderhoudsklussen in de natuur verricht. De groep is aangesloten bij Landschap Noord-Holland, waar allerlei materiaal voor onderhoud kan worden geleend en cursussen kunnen worden gevolgd aangaande het werken in de natuur. Staatsbosbeheer gaat in 2022 kijken of er mogelijkheden zijn om de vrijwilligersgroep uit te breiden. Heb je interesse om ook vrijwilliger te worden? Stuur dan een e-mail naar Mikal Folkertsma, boswachter bij Staatsbosbeheer: m.folkertsma@staatsbosbeheer.nl.



Deelnemers aan de Natuurwerkdag 2021 in het Dijkgatbos (Foto: Wim Tijssen)

AGENDA

Natuurvereniging Wierhaven heeft jaarlijks een zeer diverse agenda met een grote variatie aan activiteiten. Een aantal klassiekers komen jaarlijks terug, zoals de daglinderexcursie, de nachtegalenexcursie en de afgelopen jaren ook de nacht van de nacht. Daarnaast vullen we ons programma aan met tal van andere activiteiten.

Voor een volledig overzicht verwijzen we jullie graag door naar onze website, www.wierhaven.nl, of naar onze Facebook-pagina. Vragen? Schroom niet om contact met ons te zoeken!

Hieronder vinden jullie een impressie van onze excursies.



Excursie naar Texel



Nacht van de Nachtvlinder



Nachtegalenexcursie



Weidevogelexcursie

Tips?

Heeft u suggesties of tips voor ons activiteitenprogramma? Laat het ons dan weten via educatie@wierhaven.nl of bezoek één van onze werkgroepavonden of ledenvergaderingen! Wie weet staat uw excursie op maat dan volgend jaar wel in ons activiteitenprogramma!

TE KOOP: VOEDERPLANKEN EN INSECTENHOTELS

In de winter de vogels in uw tuin voeren vanaf een nieuwe voederplank? In het voorjaar genieten van metselbijen in uw insectenhotel? Schaf nu een nieuwe voederplank of insectenhotel aan en u steunt tegelijk Natuurvereniging Wierhaven!

Voederplank: € 5,00 per stuk



Insectenhotel: € 15,- per stuk



Geïnteresseerd?

Ben je geïnteresseerd in één van bovenstaande producten en wil je Natuurvereniging Wierhaven ook nog steunen? Om er één te bestellen of voor meer informatie kun je een e-mail sturen naar: secretaris@wierhaven.nl

ALGEMENE INFORMATIE

BESTUUR

Het bestuur van Natuurvereniging Wierhaven wordt gevormd door:

Functie	Naam
Voorzitter	Bob Woets
Secretaris	Ada Engel
Penningmeester	Jeroen van Assema
Bestuurslid	Wim Tijssen
	Linda Hutten

Het bestuur kan aangevuld worden met nog één lid. Geïnteresseerden kunnen zich melden via bestuur@wierhaven.nl

CONTACT

Het postadres van Natuurvereniging Wierhaven is:

Natuurvereniging Wierhaven
Spade 26
1771 DB Wieringerwerf
secretaris@wierhaven.nl
www.wierhaven.nl

VERENIGINGSBLAD 'De Meerkoet'

Het verenigingsblad 'De Meerkoet' verschijnt 2x per jaar. Daarnaast worden leden waarvan het e-mailadres bekend is voorzien van een digitale nieuwsbrief met de laatste natuurnieuwtjes uit de regio. De Meerkoet of de digitale nieuwsbrief niet ontvangen? Neem contact op met secretaris@wierhaven.nl

Werkgroep jeugd

Deze werkgroep richt zich op alle jeugd gerelateerde zaken zoals excursies, workshops, doe-dagen en overige jeugd gerelateerde zaken.

E-mail: jeugd@wierhaven.nl

Werkgroep educatie

De werkgroep educatie richt zich op de organisatie van alle excursies, cursussen, natuurdagen en overige aan educatie gelinkte bezigheden. Het jaarlijkse excursieprogramma wordt tevens door deze werkgroep opgezet.

E-mail: educatie@wierhaven.nl

Redactie / Website

De werkgroep redactie is verantwoordelijk voor de uitgifte van de Meerkoet en de digitale nieuwsbrief.

E-mail: redactie@wierhaven.nl